

Cdhj26 2019 Lk. 16,19-31

De woorden van de jeugdige Greta Thunberg tijdens de klimaatconferentie van de Verenigde Naties vorige week bleven niet onbesproken. Van alle kanten kwam er commentaar. Daarbij vielen vooral de negatieve reacties op. Ze kreeg heel wat te verduren van mensen die geen boodschap hadden aan haar verhaal. Dat verhaal was een vurig pleidooi, ja een aanklacht en een schreeuw om niet werkeloos toe te zien. Een roep om bekering, want onze manier van omgaan met de schepping is in vele opzichten desastreus.

Met haar oproep schaarde ze zich, gewild of ongewild, in een lange rij van profeten. Dat zijn geen waarzeggers van de toekomst, maar zij geven stem aan de crisis waarvoor anderen de ogen sluiten. “Een

profeet is iemand die de waarheid spreekt tot een cultuur van leugens.”¹ En met die daad stellen ze ons in het heden van God, die ons voor de keus stelt: Kies je voor het leven of voor de dood?

Voor welke toekomst kiezen wij, waar wil je je leven voor wagen? Een vraag van alle tijden. Een vraag die al even klaar en helder werd gesteld door de profeet Amos, die ook niemand naar de mond praatte, maar de rijke bovenlaag van zijn tijd confronteerde met de ernst van de situatie. Een vraag die we ook horen meeklinken in de parabel die Jezus ons vandaag vertelt. Ook dat is een profetisch woord van het zuiverste water. Hij draait er niet omheen, maar stelt haarscherp dat ons leven niet onbegrensd is en dat de opties niet onbeperkt zijn. Jezus' verhaal over de rijke vrek en de arme Lazarus gaat over tijd die opraakt, over alternatieven die aan hun eind raken. Het is een verhaal voor ons.

Op het eerste gezicht lijkt de parabel over rijkdom te gaan. Dat thema komt op meerdere plaatsen in het evangelie aan de orde. Jezus heeft daar het nodige over te zeggen. Maar bij nader inzicht lijkt het in onze parabel toch niet primair om rijkdom te gaan, maar over het gevaar van blindheid. Om het fundamentele onvermogen om menselijke nood te zien, menselijk lijden, menselijke waardigheid ook.

De rijke man viert elke dag uitbundig feest, maar de arme die voor zijn deur ligt, ziet hij niet. Ziet hij hem niet of kijkt hij aan hem voorbij? Is hij voor hem misschien een geval, over wie hij aan tafel met zijn disgenoten spreekt als zij het hebben over het goede of slechte sociale beleid van de regering? Of is het voor hem een mislukking, een pechvogel of een dronkaard, die zijn aandacht niet waard is?

---

¹ Een uitspraak van Daniël Berrigan

We weten het niet, maar wat we wel weten is dat al deze manieren van kijken haaks staan op het zien waartoe Jezus ons roept. Zijn zien, zijn kijken naar mensen wordt geboren uit een diepe betrokkenheid op het leven, op het leven van elk mens, wie hij ook is. Zijn kijken is een vorm van verwantschap, van solidariteit. Hij ziet niet de mislukking en de gebreken van de ander, maar hij ziet een mens die naar het leven verlangt zoals hijzelf, hij ziet in hem de pijn van zijn eigen bestaan, de nood aan een helpende hand, aan een troostend gebaar, of een blik die leven geeft zoals ik het ook zelf zou willen.

Hoe arm is die rijke eigenlijk wel niet. Hij mag dan de duurste merkkleding dragen en een tafel hebben die overladen is met spijs en drank, hij wordt niet geraakt door de pijn en nood van anderen. De wereld ligt voor zijn deur met al zijn miserie en hij ziet het niet, hij heeft er geen oog voor. Dat je om echt als mens te leven, geroepen bent om met anderen te delen, het is aan hem niet besteed. In dat verband is het opvallend dat er wel sprake is van feest vieren, maar over disgenoten horen we niets. Zijn ze er niet, of leven die ook in een wolk van niet zien, een wereld waar de ander eigenlijk niet bestaat en waar alle overdaad een grote armoede verbergt.

Maar intussen hoor ik bij sommigen onder u verbazing of irritatie opkomen over een andere trek in het verhaal. De arme Lazarus krijgt enkel en alleen positieve aandacht, terwijl de rijke in de hoek wordt gezet. En Jezus laat er geen twijfel over bestaan dat de rijke blaam verdient vanwege de honger van de arme Lazarus. Maar wie weet, wat die arme allemaal wel en niet gedaan heeft dat hij in zo'n situatie terecht gekomen is. Eigen schuld, dikke bult. Misschien laat zo'n opmerking zien dat wij nog niet kijken met de blik van Jezus. Die ziet een gekwetste mens die op de hulp van anderen is aangewezen. Hij is op sterven na dood, en het doet er niet toe wat daar aan vooraf gegaan is. Hier ligt een mens, zie de mens² en draai je gezicht niet van hem af.

Het verhaal is nog niet ten einde en zelfs met de dood is het niet het eind. Waarvoor heb je geleefd? En het blijkt dat de rijke niet heeft geleerd de ander als een mens te zien zoals hij. Ook na zijn dood blijft hij commanderen en is Lazarus niet meer dan een hulpstuk dat hij wil gebruiken ten eigen nutte of tot nut van zijn familie: 'ga mijn broers vertellen'. Als je het in het heden niet leert, zul je het later niet meer kunnen leren. In de onderwereld blijft hij wie hij tijdens zijn leven is geweest. Daarom doen we er goed aan in het heden niet voorbij te gaan aan de stem van de profeten, hoe jong of oud ze ook zijn. Zij houden ons de waarheid voor, hoe confronterend die op het eerst oog ook mag zijn.

Ik sluit met een oude spreuk. Een leerling vroeg zijn meester het volgende: 'Meester, nu u dicht bij het eind van uw leven bent, vraag ik u: wat is het antwoord op de belangrijkste vraag – is er leven na de dood?' De meester antwoordde: 'dat is niet de belangrijkste vraag. De belangrijkste vraag is: Is er leven vóór de dood.' AMEN.

---

² Joh. 19,5